

Ю. В. Пинда,

к. е. н., доцент кафедри фінансів та кредиту, Львівський університет бізнесу та права

ПРОЦЕСНО-ОРІЄНТОВАНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

У статті розкрито основні аспекти формування конкурентоспроможності будівельних підприємств України. Наведено процесно-орієнтовані особливості організаційно-економічного забезпечення конкурентоздатності підприємств будівельного комплексу на сучасному етапі.

The article explores building enterprises competitiveness aspects in Ukraine. Nowadays building enterprises complex organizational and economic competitiveness process-oriented features are illustrated.

Ключові слова: процесний, менеджмент, будівельний, підприємство, економіка, конкурентоспроможність, організаційно-економічний.

Key words: process, management, building, enterprise, economics, competitiveness, organizational-economic.

ВСТУП

В умовах кризових явищ та нестабільності розвитку економіки, погіршення макроекономічних показників та відчутного зниження рівня життя населення особливого значення набувають питання посилення конкурентоспроможності пріоритетних для державного розвитку галузей та господарських комплексів. У той же час посилюється роль регіонального розвитку на засадах ефективного використання матеріальних, кадрових, фінансових, інформаційних ресурсів та покращення рівня життя населення. Важливо визначити пріоритетні галузі економіки, які першочергово потребують конструктивних змін, оскільки вони є базовими та чинять суттєвий вплив на соціально-економічний розвиток своїх регіонів та держави в цілому. До них, без сумніву, відноситься будівництво та суміжні галузі. Забезпечення розвитку підприємств будівельного комплексу є стратегічним завданням з огляду на його участь у створенні основних фондів інших галузей економіки, а також забезпеченні населення одним з первинних суспільних благ — житлом. На сучасному етапі розвитку ринкових відносин в країні істотно змінились характеристики конкурентного середовища, в тому числі у сфері будівництва, що актуалізує потребу в розробці належного організаційно-економічного забезпечення розвитку та конкурентоспроможності будівельного комплексу регіону.

Проблемам підвищення конкурентоспроможності присвячено роботи вітчизняних вчених: О. Амоші, П. Бєленького, Є. Бойка, З. Варналія, В. Воротіна, В. Гейця, Б. Данилишина, М. Долішнього, Я. Жаліла, В. Козика, М. Козоріз, В. Кравціва, Є. Крикавського, Д. Лук'яненка, Ю. Макогона, Н. Мікули, А. Мокія, В. Павлова, Є. Палиги, С. Писаренко, Л. Шевчук, І. Школи та інших. Теоретичним

підґрунтям дослідження конкурентоспроможності є праці І. Ансоффа, А. Курно, А. Маршала, Дж. Мілля, М. Портера, А. Сміта, Ф. Хайєка, Е. Гекшера, Й. Шумпетера. Вагомий внесок у розв'язок загальних та галузевих проблем розвитку будівництва здійснили зарубіжні та вітчизняні науковці: С. Абрамов, А. Асаул, Н. Бакушева, С. Бушуєв, А. Гойко, О. Гриценко, І. Дмитрук, В. Заренков, К. Ізмайлова, В. Торкатюк, Г. Стадник, В. Федоренко. Проте, незважаючи на значний науковий доробок, у вітчизняній економічній літературі не повністю розв'язано всю сукупність проблем підвищення рівня конкурентоспроможності підприємств будівельного комплексу в сучасних умовах, що допомогло сформулювати мету публікації.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Мета публікації — розкрити формування організаційно-економічного забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних будівельних підприємств на процесно-орієнтованій основі. Для розкриття поставленої мети використовувалися стандартні методи економічних досліджень: логіки, структурного аналізу, контент-аналізу, синтезу, теоретичних узагальнень, економічного моделювання.

РЕЗУЛЬТАТИ

На сучасному етапі недостатньо здійснювати формування організаційного та економічного забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних будівельних підприємств, базуючись на стандартному функціональному підході до діяльності господарюючого суб'єкта. Оскільки однією з основних вимог сучасних стандартів є використання процесного підходу, то й управління фірмою має бути процесно-орієнтованим, тобто управляти потрібно не низкою функціональних

підрозділів та окремих функцій, а бізнес-процесами.

Процесний підхід до управління дозволяє керівникам управляти ключовими процесами і результатами діяльності будівельного підприємства, створюючи додану вартість, інтегруючи розрізнені дії функціональних відділів і направляти їхні зусилля на досягнення єдиного результату. Крім цього, до позитивних рис процесного підходу можна віднести: високу вмотивованість (орієнтація на кінцевий продукт, зацікавленість кожного конкретного виконавця в підвищенні якості кінцевого продукту і виконання своєї ділянки роботи), зниження навантаження на керівників, оскільки відповідальність розподіляється між власниками процесів, високу гнучкість і адаптивність системи управління, які зумовлені більшою самостійною урегульованістю системи і орієнтацією на споживача, високу динамічність системи та її внутрішніх процесів, що зумовлено міцною вертикальною інтеграцією ресурсних потоків та загальною зацікавленістю в підвищенні швидкості обміну ресурсами, в тому числі і інформацією, різке зниження значущості і сили дії бюрократичного механізму, що дозволяє економити часові та фінансові ресурси, високу прозорість системи управління, а також спрощення процедур координації, організації та контролю, можливості комплексної автоматизації.

Виходячи з наведених вище тверджень, основи орієнтованого на процеси механізму організаційного та економічного забезпечення конкурентної спроможності вітчизняних будівельних підприємств мають включати такі стратегічні дії з їхнього формування:

- створення концептуальних засад розробки стратегії інноваційного розвитку підприємств будівельного комплексу на основі створення будівельних кластерів, зокрема метою такої стратегії має бути визначено забезпечення конкурентоспроможності підприємств будівельного комплексу за рахунок збільшення обсягів капітальних вкладень у нове будівництво, зниження трансакційних витрат, підвищення інвестиційної активності та ефективності капітального будівництва, активізації розвитку будівельної індустрії в регіоні, посилення економічно доцільних і конкурентних взаємозв'язків між підприємствами, організаціями будівельного комплексу та суміжних галузей;

- розробка та розвиток державної програми з підтримки впровадження сучасних форм та засобів управління, здійснення консультативної та пільгової допомоги будівельним підприємствам, які потребують формування процесного менеджменту та підготовки до стандартизації за вимогами сучасних стандартів з формування та управління системами менеджменту якості;

- формування моделі функціонування підприємств будівельної сфери в умовах реальних чи потенційно можливих взаємозв'язків з основними елементами економічного середовища, зокрема, на відміну від традиційних підходів, у моделі мають бути відображені взаємозв'язки економічних суб'єктів у процесі реалізації будівельних проектів через фінансові, матеріальні, трудові та інформаційні потоки (інвестицій, сировини, матеріалів, обладнання, технологій, грошових платежів, будівельних робіт та продукції);

- опрацювання організаційно-економічних

засобів зміцнення конкурентоспроможності підприємств будівельного комплексу, із доведенням необхідності стимулювання енергозбереження на інноваційних засадах з врахуванням економічних, інституційних, організаційних та соціальних складників стимулювання енергоощадності;

- розвиток методичних підходів до організації взаємозв'язків суб'єктів будівельного комплексу в умовах ринку, доповнюючи їх таким інституційним елементом, як контракти на будівництво об'єктів через підрядні торги, а конкурентоспроможність будівельного підприємства — сукупністю факторних переваг на підрядних торгах та укладанням контрактів на будівництво об'єктів.

Необхідно враховувати, що поняття "будівельний комплекс" слід розглядати, як сукупність взаємопов'язаних економічних агентів (підприємств) різних галузей, які беруть участь у створенні матеріально-технічних передумов функціонування галузі будівництва та забезпечують розвиток об'єктів інфраструктури соціального, промислового та комерційного призначення, об'єднаних єдиним інституційним середовищем. При цьому інституційне забезпечення функціонування будівельного комплексу на регіональному рівні має базуватись на ефективній регуляторній політиці та системі нормативно-правового, організаційно-економічного, фінансового регулювання діяльності контрагентів будівельної сфери регіону.

ВИСНОВКИ

Результати дослідження дозволяють зробити висновки, що, використовуючи процесно-орієнтовані основи формування організаційно-економічного забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних будівельних підприємств, можливо підвищити їхню ефективність, зацікавити у цих підприємствах потенційних зарубіжних партнерів, впровадити процесний підхід, розробити процесний менеджмент та підготуватись до стандартизації за сучасними стандартами. Подальший розвиток дослідження буде здійснюватись у напрямі розробки систем якості для вітчизняних будівельних підприємств. Матеріал цієї статті може бути корисним керівникам будівельних підприємств України та студентам українських вищих навчальних закладів за економічним напрямом навчання.

Література:

1. Пинда Ю.В. Організаційно-економічне забезпечення конкурентоспроможності будівельного комплексу регіону: дис. канд. наук: 08.00.05 / Львівський інститут регіональних досліджень Національної академії наук України. Ю.В. Пинда. — Д., 2004. — 214 с.
2. Пинда Ю.В. Підвищення соціально-економічного розвитку будівельних підприємств через впровадження процесного менеджменту / Ю.В. Пинда // Ефективна економіка. — 2011. — № 10. — Режим доступу до журналу: <http://www.economy.nayka.com.ua>.
3. Пинда Ю.В. Процесний менеджмент як можливий напрямок зміцнення конкурентоспроможності будівельних підприємств / Ю.В. Пинда // Ефективна економіка. — 2010. — № 12. — Режим доступу до журналу: <http://www.economy.nayka.com.ua>. Стаття надійшла до редакції 27.08.2012 р.